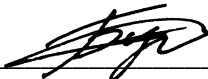

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Механіко-математичний факультет
Кафедра математичної статистики і диференціальних рівнянь

Затверджено
на засіданні кафедри математичної
статистики і диференціальних рівнянь
механіко-математичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2022)

Завідувач кафедри

 проф. Бугрій О.М.

Силабус з навчальної дисципліни

**“Оптимальне керування процесами, що описуються
рівняннями з частинними похідними”,
що викладається в межах ОПІ
“Комп’ютерний аналіз математичних моделей”
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності**

111 Математика

Назва дисципліни	Оптимальне керування процесами, що описуються рівняннями з частинними похідними
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет імені Івана Франка м. Львів, вул. Університетська 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Механіко-математичного факультет Кафедра математичної статистики і диференціальних рівнянь
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: 11 Математика і статистика Спеціальність: 111 Математика;
Викладачі дисципліни	Бокало Микола Михайлович , доктор фізико-математичних наук, професор, професор кафедри математичної статистики і диференціальних рівнянь
Контактна інформація викладачів	mykola.bokalo@lnu.edu.ua ;
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультацію з теоретичної чи практичної частини курсу можна отримати на нараді MS Teams і групі курсу в Telegram у будь-який зручний для студентів та викладача час, а також очно в день проведення лекцій чи практичних занять за попередньою домовленістю.
Сторінка курсу	https://new.mmf.lnu.edu.ua/course/optymalne-keruvannia-protsesamy-shcho-opysuiutsia-rchp-111-matematyka
Інформація про дисципліну	Дисципліна “ Оптимальне керування процесами, що описуються рівняннями з частинними похідними” є нормативною дисципліною зі спеціальності 111 Математика для освітньої програми “Комп’ютерний аналіз математичних моделей”. Вона викладається в 8-му семестрі в обсязі 3-ох кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати здобувачам першого (бакалаврського) рівня необхідні знання для отримання загальних і фахових компетенцій з теорії оптимального керування процесами, які описуються рівняннями з частинними похідними, що дозволить засвоювати пов’язані з нею дисципліни та використовувати набуті знання в професійній діяльності.
Мета та цілі дисципліни	Мета: ознайомити з поняттями та методами оптимального керування системами, що описуються диференціальними рівняннями з частинними похідними.

	Завдання: освоїти студентами основні поняття і методи оптимального керування системами, що описуються диференціальними рівняннями з частинними похідними.
Література для вивчення дисципліни	1. Lions J.-L. Optimal Control of Systems Governed by Partial Differential Equations // Springer, Berlin, 1971. 2. Balakrishnan V. Semigroup theory and control theory. Washington, 1965. 3. Бокало М.М. Оптимальне керування системами, що описуються диференціальними рівняннями з частинними похідними // Електронний текст лекцій. Сторінка курсу. 4. М. М. Bokalo, А. М. Tsebenko, Optimal control for systems governed by parabolic equations without initial conditions with controls in the coefficients // Electron. J. Differential Equations. – 2017. – Vol. 2017 (2017), No. 72. – P. 1–22
Обсяг курсу	Всього 90 годин: 72 год аудиторних занять, з них 36 годин лекцій, 36 годин практичних занять, та 18 год самостійної роботи (очна форма навчання).
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде знати: основні поняття теорії оптимального керування системами, що описуються диференціальними рівняннями з частинними; вміти: знаходити мінімум функціоналу, визначати оптимальне керування системами, що описуються диференціальними рівняннями еліптичного, параболічного та гіперболічного типів. У результаті вивчення курсу студент набуде таких загальних (ЗК) і спеціальних (СК) компетентностей: ЗК-1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК-3 Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності; ЗК-7 Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями; ЗК-9 Здатність приймати обґрунтовані рішення; СК-1 Здатність формулювати проблеми математично та в символічній формі з метою спрощення їхнього аналізу й розв'язання; СК-2 Здатність подавати математичні міркування та висновки з них у формі, придатній для цільової аудиторії, а також аналізувати та обговорювати математичні міркування інших осіб, залучених до розв'язання тієї самої задачі; СК-3 Здатність здійснювати міркування та виокремлювати ланцюжки міркувань у математичних доведеннях на базі аксіоматичного підходу, а також розташовувати їх у логічну послідовність, у тому числі відрізняти основні ідеї від деталей і технічних викладок; СК-4 Здатність конструювати формальні доведення з аксіом та постулатів і відрізняти правдоподібні аргументи від формально бездоганих; СК-12 Здатність до знаходження оптимального керування процесами, що описуються диференціальними рівняннями. Після проходження курсу студент здобуде такі програмні результати навчання (РН): РН-1 Знати основні етапи історичного розвитку математичних знань і парадигм, розуміти сучасні тенденції в математиці; РН-3 Знати принципи modus ponens (правило виведення логічних

	висловлювань) та <i>modus tollens</i> (доведення від супротивного) і використовувати умови, формулювання, висновки, доведення та наслідки математичних тверджень; PH-10 Розв'язувати задачі придатними математичними методами, перевіряти умови виконання математичних тверджень, коректно переносити умови та твердження на нові класи об'єктів, знаходити й аналізувати відповідності між поставленою задачею й відомими моделями; PH-24 Знати основи теорії оптимального керування системами, що описуються диференціальними рівняннями, і застосовувати їх при розв'язуванні задач оптимізації.
Ключові слова	Рівняння з частинними похідними, простір Соболева, варіаційна задача, задача оптимального керування
Формат курсу	Очний, дистанційний.
Теми	Див. Схема курсу
Підсумковий контроль, форма	Іспит в письмовій формі.
Пререквізити	Для вивчення даного курсу студенти повинні мати базові знання з: - лінійної алгебри, - функціонального аналізу, - диференціальних рівнянь, - математичного аналізу.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, практичні заняття і самостійна робота.
Необхідне обладнання	Комп'ютер із необхідним програмним забезпеченням, доступ до інтернету.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: контрольні роботи №1 – №4 : $4 \times 12 = 48$; премія за активну роботу на заняттях -- 2; всього – 50 за роботу в семестрі. Іспит – 50. Всього – 100. Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Списування та втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в написанні завдань є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів визначених для виконання всіх видів робіт, передбачених курсом.

	Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані при поточному контролі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи екзамену	1. Мінімізація функціоналів 1.1. Мінімізація коерцитивних функціоналів 1.1.1. Позначення і основні припущення 1.1.2. Характеризація мінімізуючого елемента функціонала 1.1.3. Узагальнення задачі 1.1.4. Модифікація варіаційних нерівностей 1.2. Пряме доведення існування та єдиності розв'язку варіаційної задачі 2. Керування системами, які описуються еліптичними рівняннями 2.1. Керування в еліптичних варіаційних задачах 2.1.1. Основні позначення і припущення 2.1.2. Формулювання задачі оптимального керування системами, що описуються еліптичними рівняннями 2.1.3. Приклади застосувань загальних результатів 3. Оптимальне керування системами, які описуються параболічними рівняннями 3.1. Вихідні положення 3.1.1. Функційні простори 3.1.2. Основні припущення 3.1.3. Задача Коші 3.2. Задача оптимального керування 3.2.1. Постановка задачі і основні результати 3.2.2. Приклади застосувань загальних результатів 4. Оптимальне керування системами, які описуються гіперболічними рівняннями 4.1. Вихідні положення 4.1.1. Функційні простори 4.1.2. Основні припущення 4.1.3. Задача Коші 4.2. Задача оптимального керування 4.2.1. Постановка задачі і основні результати 4.2.2. Приклади застосувань загальних результатів
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиждень	Лекційний курс		Практичні заняття		К-сть год СР Л-ра
	Назва теми	К- сть год	Назва теми	К- сть год	
8-ий семестр					
1	1. Мінімізація функціоналів 1.1. Мінімізація коерцитивних функціоналів 1.1.1. Позначення і основні припущення 1.1.2. Характеризація мінімізуючого елемента функціонала	4	Мінімізація коерцитивних функціоналів.	2	1 [1-3]
2	1.1.3. Узагальнення задачі 1.1.4. Модифікація варіаційних нерівностей	2	Модифікація варіаційних нерівностей	4	1 [1-3]
3	1.2. Пряме доведення існування та єдиності розв'язку варіаційної задачі	4	Знаходження розв'язку варіаційної задачі	2	2 [1-3]
4	2. Керування системами, які описуються еліптичними рівняннями 2.1. Керування в еліптичних варіаційних задачах 2.1.1. Основні позначення і припущення 2.1.2. Формулювання задачі оптимального керування системами, що описуються еліптичними рівняннями	2	Тестування, колоквиум	4	2 [1-3]
5	2.1.3. Приклади застосувань загальних результатів	4	Розв'язування задач оптимального керування системами, що описуються еліптичними рівняннями (I)	2	2 [1-3]
6	3. Оптимальне керування системами, які описуються параболічними рівняннями 3.1. Вихідні положення 3.1.1. Функційні простори 3.1.2. Основні припущення 3.1.3. Задача Коші	2	Розв'язування задач оптимального керування системами, що описуються еліптичними рівняннями (II)	4	2 [1-3]
7	3.2. Задача оптимального керування 3.2.1. Постановка задачі і основні результати.	4	Контрольна робота №1	2	2 [1-3]
8	3.2.2. Приклади застосувань загальних результатів	2	Розв'язування задач оптимального керування системами, що описуються параболічними рівняннями (I)	4	1 [1-3]

9	4. Оптимальне керування системами, які описуються гіперболічними рівняннями 4.1. Вихідні положення 4.1.1. Функційні простори 4.1.2. Основні припущення	4	Розв'язування задач оптимального керування системами, що описуються параболічними рівняннями (II)	2	2 [1-3]
10	4.1.3. Задача Коші	2	Розв'язування задач оптимального керування системами, що описуються гіперболічними рівняннями (I)	4	2 [1-3]
11	4.2. Задача оптимального керування 4.2.1. Постановка задачі і основні результати.	4	Розв'язування задач оптимального керування системами, що описуються гіперболічними рівняннями (II)	2	1 [1-3]
12	4.2.2. Приклади застосувань загальних результатів	2	Контрольна робота N 2.	4	2 [1-4]
	Разом за семестр	36		36	18